

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. lapkričio 13 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bubenienės (kolegijos pirmininkė), Andželės Maciejevskės ir Algirdo Taminsko (pranešėjas), teismo posėdyje kasacinio rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovo R. B. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. vasario 21 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės akcinės bendrovės „Lietuvos draudimas“ ieškinį atsakovui R. B. dėl žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- Kasacinėje byloje sprendžiama dėl Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPIJ) 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto, įtvirtinančio draudiko sumokėtų išmokų susigrąžinimo pagrindą, kai atsakingas už žalą padarymą asmuo pasišalina iš įvykio vietos, ir įrodymų vertinimą reglamentuojančių proceso teisės normų, sprendžiant, ar už žalą padarymą atsakingas asmuo suvokė ir ar galėjo ir turėjo suvokti, kad sukėlė eismo įvykį, aiškinimo ir taikymo.
- Ieškovė prašė teismo priteisti iš atsakovo dalį nukentėjusiam asmeniui sumokėto žalos atlyginimo (3960,50 Eur) ir 5 proc. dydžio metinių procesinių palikanų. Ieškovė nurodė, kad atsakovas, autostradoje Vilnius–Kaunas–Klaipėda Elektrėnų savivaldybėje varuodamas automobilį „Volvo XC60“, sudarė avarinę situaciją N. R., kuris vairavo automobilį „Audi A4“, ir nepristabdęs pasišalino iš įvykio vietos link Vilniaus. Įvykio metu automobilis „Audi“ trenkėsi į apsauginius atitvarus ir buvo sugadintas. Dėl atsakovo sukeltos avarijos buvo sugadinti ir apsauginiai atitvarai. Bendra padarytos žalos suma yra 7921,01 Eur (ieškovė N. R. sumokėjo 7646 Eur draudimo išmoką, o AB „Kelių priežiūra“ – 275,01 Eur). Iš atsakovo reikalauja 50 proc. sumokėtos sumos atlyginimo.

II. Pimosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

- Vilniaus regiono apylinkės teismas 2022 m. spalio 13 d. sprendimu ieškinį atmetė. Teismas įvertino atsakovo paaiškinimus, kad, važiuodamas leistinu apie 100–110 km per valandą greičiu, atsakovas nepastebėjo eismo įvykio ir nesuprato, kad tokį įvykį sukėlė. Buvo šlids kelias, žiema. Liudytoja V. B. (atsakovo sutuoktinė) nurodė, kad buvo intensyvus eismas, tačiau ji įdėmiai eismo nestebėjo, automobilių, kaip įprastai, veikė radiais, sustojus prie Garlinų ties raudonu šviestoforu jos vyras pakabėjo su nepažįstamu vyru ir su juo nuvažiojo į „Circle K“ degalinę, joje vyras pabendraavo su policija, pareigūnai paėmė vyro parodymus apie kažkokį įvykį autostradoje, apžiūrėjo automobilį ir pakido.
- Teismas nustatė, kad pranešimą policijai apie atsakovo pasišalinimą iš eismo įvykio vietos pateikė L. B. Jo parodymų protokole nurodyta, kad, važiuodamas keliu Kaunas–Vilnius, „Volvo“ automobilis pavojingai manevruodamas kluodė „Audi“ automobilį ir iš įvykio vietos pasišalino. Teismo posėdyje kaip liudytojas apklaustas L. B. nurodė, kad eismo įvykio dieną važavo antra eismo juosta ir pamatė per veidrodėlius, kad už jo važiuojantis „Volvo“ automobilis signalizuoja jam šviesomis, kad jis pasitraukė į pirmą juostą. Jam nepasitraukus, „Volvo“ automobilis jam apvažiojo iš dešinės ir pradėjo ilgosiomis šviesomis signalizuoti nukentėjusiam automobiliui, tačiau šis taip pat nepasitraukė ir „Volvo“ automobilis, apvažiuodamas „Audi“ automobilį iš dešinės, jį užkabino, buvo smūgis, „Audi“ vairuotojas prarado automobilio kontrolę, trenkėsi į dešiniojo kelkraščio atitvarą, tada lėtai nuvažiojo į antros eismo juostos kairįjį kelkraštį, o „Volvo“ automobilis nepristabdęs nuvažiojo toliau virš 100 km per valandą greičiu. Tą dieną vietomis buvo plikledis, eismas buvo intensyvus, tiek prieš, tiek ir už jo važiuo automobiliai.
- Įvertinęs įvykio vaizdo įrašą, kuris buvo įrašytas liudytoja L. B. vairuojamame automobilyje esančia vaizdo įrašymo įranga, teismas nurodė, kad negalima daryti neabejotinų išvadų, jog „Volvo“ automobilis susidūrė su „Audi“ automobiliu.
- Teismas įvertino Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau – Vilniaus AVPK) Elektrėnų policijos komisariato (toliau – Elektrėnų PK) Veiklos skyriaus vyresniosios tyrėjos D. P. užpildytą informaciją apie eismo įvykį, kurioje nurodyta, kad įvykio transporto priemonių „Audi“ ir „Volvo“ susidūrimas įvyko ant pačios krypties, kaitininkas R. B., kuris, varuodamas automobilį, nesėmė visų apsaugos priemonių, neįsitikino, kad saugu, rikiuodamasis iš pirmos eismo juostos į antrą, nedavė kelo antra eismo juosta važiuojančiam automobiliui, susidūrė su juo, todėl automobilis tapo nevaldomas, trenkėsi į atitvarus ir buvo sugadintas automobilis bei atitvarai. R. B. iš eismo įvykio vietos pasišalino, policijai apie įvykį nepranešė. Teismas atkreipė dėmesį, kad tyrėja D. P. 2022 m. vasario 21 d. surašė administracinio nusizengimo protokolą, kuriame pakeltą poziciją ir automobilių susidūrimo aplinkybės nebuvo nurodė. Teismas konstatavo, kad aplinkybės, jog automobiliui susidūrė, nepatvirtina ir kiti byloje esantys įrodymai.
- Vilniaus AVPK Elektrėnų PK tyrėjų I. D. tarnybiniame pranešime užfiksavo N. R. parodymus, kad „Volvo“ automobilis persikiojo į pirmą eismo juostą ir dideliu greičiu pradėjo lenkti, ir nepajėgė visiškai aplenkti, staiga pradėjo stabdyti, taip sukeldamas avarinę situaciją. N. R. nurodė, kad, nenorėdamas atsitraukti į „Volvo“ automobilį, šiek tiek pasuko vairą į kairę ir pradėjo stabdyti, ratai pagavo kairiajame kelkraštyje buvusio šlapio sniego ir automobilis tapo nevaldomas, pradėjo mitytis po abi eismo juostas, kol apsisuko ir trenkėsi į dešiniojo kelo pusėje esančius kelo atitvarus, o „Volvo“ automobilis nepristabdęs nuvažiojo. Ši informacija atitinka byloje esantį N. R. paaiškinimą. Teismas atkreipė dėmesį, kad „Volvo“ automobilio aplinkybės nenurodė ir „Audi“ automobilio vairuotojas. Tokios aplinkybės iš esmės byloje neįrodinėjo ir ieškovė.
- Teismas pripažino, kad atsakovas vairavo pažeidžiamas Kelių eismo taisyklių reikalavimus ir sukėlė pavojingą situaciją, tačiau nusprendė, kad vien šis aplinkybė nesudaro pagrindo iš atsakovo priteisti ieškovės sumokėtą draudimo išmoką dalį. Teismas atkreipė dėmesį, kad atsakovas nebuvo nubaustas administracine tvarka dėl to, kad pasišalino iš įvykio vietos.
- Teismas nurodė, kad byloje nėra duomenų, kurie patvirtintų, jog atsakovas, sukėlęs pavojingą situaciją, kai „Audi“ automobilis trenkėsi į dešinės pusės kelo atitvarus, būtų sumažinęs greitį. Liudytoja D. T. parodymai, kad atsakovas net nestabtelėjo, iš dalies patvirtina atsakovo argumentus, kad eismo įvykio jis nepastebėjo. Tai, kad priešais atsakovo važiuojusio automobilio vairuotojas (D. T.) eismo įvykį pastebėjo, nereiškia, kad minėta įvykį turėjo pastebėti ir atsakovas. Šiuo atveju reikšminga tai, kad, kaip nurodė liudytojas D. T., jis varuodamas pastebėjo, jog kažkas nuolat mirksi ilgosiomis šviesomis. Tokia aplinkybė neabejotinai turėjo atkreipti vairuotojo dėmesį į veidrodėlius, juo labiau kad D. T. važiuojo antra eismo juosta, t. y. ta eismo juosta, iš kurios toliau egesiu, kaip suprato D. T., yra praėjusi pasitraukti iš kelo. Atsakovas paaiškinime policijos pareigūnams nurodė, kad važiuojo antra eismo juosta, nes važiuojo maksimaliu leistinu greičiu, kartais pirmą juostą būdavo laisvėse nei antra ir pirmą juostą jis lenkdavo antra juosta kėliau važiuojančius automobilius. Kadangi pirmą juostą nėra skirta automobiliams, važiuojantiems antra eismo juosta, lenkti, labiau tikėtina, kad atsakovas, prieš neįsitraukiant lenkdamas antra juosta važiuojančius automobilius, signalizavo jiems ilgosiomis šviesomis. Tokią aplinkybę nurodė ne tik liudytoja D. T. bei L. B., bet ir automobilio „Audi“ vairuotojas N. R. Atsižvelgdamas ir aptartas aplinkybes, teismas padarė išvadą, kad kurį laiką priekyje atsakovo važiuojančio automobilio vairuotojas D. T. daugiau nei prastai dėmesio skyrė eismui už savęs. Dėl šios priežasties galėjo pastebėti „Audi“ automobilį atsitraukiant į atitvarus, nors iš įrašo matyti, kad automobiliui buvo skirtingose juostose, be to, priešais „Audi“ automobilį važiuojo dar kitas automobilis.
- Teismas atkreipė dėmesį, kad atsakovas, neleistinu būdu ir sukeldamas pavojingą situaciją, aplenkęs „Audi“ automobilį, susidūrė su dar vienu „klūtimu“, t. y. automobiliu, kurį vairavo D. T., nes šis ne tik nepasitraukė atsakovui iš kelo po to, kai atsakovas signalizavo ilgosiomis šviesomis, bet dar ir sumažino greitį bei įsijungė avarines šviesas, tačiau ir toliau važiuojo antra eismo juosta. Teismas nusprendė, kad tokioje situacijoje natūralu, jog atsakovo dėmesys buvo sutelktas į eismo automobiliu priekyje, juo labiau kad atstumas tarp jo ir priekyje važiuojusio D. T. vairuojamo automobilio nebuvo didelis. Tai, kad, atlikęs pavojingą manevrą, atsakovas dėmesį turėjo toliau koncentruoti į priekį, lėmė ir kitos bylose nustatytos aplinkybės: tamsus paros metas, apsiniaukę, kelo apšvietimas nebuvo įrengtas, kelo dangla buvo apsnigta ir šlidi. Be to, tiek atsakovas, tiek sugadinto automobilio vairuotojas, tiek visi liudytojai patvirtino, kad eismas tuo metu buvo intensyvus. Teismas padarė išvadą, kad atsakovas tokomis eismo sąlygomis ir aplinkybėmis dėmesį buvo sutelkęs į priekį, todėl galėjo nesuvaldyti sukėlęs eismo įvykį. Teismas nusprendė, kad ieškovė neprodė, jog jei atsakovas būtų buvęs pakankamai apdairus ir rūpestingas, protingas žmogus, jis būtų galėjęs ir turėjęs suvokti, kad sukėlė eismo įvykį, todėl atmetė ieškovės ieškinį.
- Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2023 m. vasario 21 d. sprendimu panaikino Vilniaus regiono apylinkės teismo 2022 m. spalio 13 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą – ieškovės ieškinį patenkino. Teisėjų kolegija 2023 m. vasario 22 d. papildomuoju sprendimu prisiėmė ieškovei iš atsakovo bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą.
- Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad tarp ieškovės ir V. B. buvo sudaryta prastinė transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartis, kuria buvo apdrausta automobilio „Volvo“ valdytojų civilinės atsakomybė. Eismo įvykio metu automobilį vairavo atsakovas. Eismo įvykio įvykio 2021 m. gruodžio 26 d. 16:37 val. autostradoje Vilnius–Kaunas–Klaipėda Elektrėnų savivaldybėje, kai atsakovas sudarė avarinę situaciją nukentėjusiam N. R., vairavusiam automobilį „Audi“, ir nuvažiojo nesustojęs link Vilniaus. Įvykio aplinkybės nurodytos 2021 m. gruodžio 26 d. Vilniaus AVPK Elektrėnų PK tarnybiniame pranešime be 2022 m. sausio 9 d. rašte „Eismo įvykio informacija“, kuriame nurodyta, jog atsakovas, būdamas susijęs su eismo įvykiu, iš jo vietos pasišalino, policijai apie įvykį nepranešė. Šios įvykio aplinkybės yra nurodytos ir 2022 m. vasario 21 d. administracinio nusizengimo protokole bei 2022 m. kovo 31 d. pranešime apie įvykį. Atsakovas buvo nubaustas už Lietuvos Respublikos administracinio nusizengimų kodekso (toliau – ANK) 420 straipsnio 1 dalyje nustatytą pažeidimą, įvykio liudininkas L. B., važinęs iš paskos, matė visą eismo įvykį ir pateikė vaizdo registratoriaus įrašą. Jame užfiksuota, kaip atsakovas užkirtė kelią nukentėjusiojo automobiliui, todėl įvyko avarija, o atsakovas nepristabdęs pasišalino iš įvykio vietos.
- Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.280 straipsnio 1 dalimi, TPVCAPIJ 22 straipsnio 1 dalies 4 punktą kolegija pripažino nepagrįstais atsakovo atskirtimus, jog ieškovės reikalavimas regreso tvarka grąžinti išmokėtą dalį draudimo išmokos paneigia transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties tikslą ir esmę. Kolegija nurodė, kad tokia teise draudikas gali pasinaudoti tik išskirtiniais įstatyme nurodytais atvejais.
- Kolegija nesutiko su pimosios instancijos teismo išvadomis, kad ieškovė neįrodė, jog atsakovas, sukėlęs eismo įvykį, pasišalino iš eismo įvykio vietos. Kolegija nurodė, kad pimosios instancijos teismas neatsižvelgė į liudytojų D. T. ir L. B. duotus parodymus, kuriuose abu vieningai paliudijo, jog buvo neįmanoma nematyti ir negirdėti įvykusio įvykio, kadangi buvo didelis garsas ir automobilio priekinių šviesų staigus pasikeitimas (dingimas) rodė, kad įvyko avarija. Vienas iš liudytojų eismo įvykio užfiksavo vaizdo registratoriumi važiuodamas iš nukentėjusiojo automobilio galo, o kitas liudytojas važiuojo prieš nukentėjusiojo automobilį bei prieš atsakovo automobilį. Pimosios instancijos teismas, neatsižvelgdamas į abiejų liudytojų parodymus, padarė nepagrįstą išvadą, jog atsakovas galėjo negirdėti ir nematyti eismo įvykio. Kolegija pabrėžė, kad byloje nustatyta, jog tiek nukentėjęs N. R., tiek liudytojas D. T., tiek liudytojas L. B. nurodė tas pačias įvykio aplinkybes, t. y. jog būtent dėl atsakovo veiksmų įvyko eismo įvykis, o atsakovas net nestabtelėjęs pasišalino iš eismo įvykio vietos. Šie liudytojų parodymai patvirtina, kad atsakovas tikrai turėjo įsivirti ir pamatyti, jog dėl jo kaltės įvyko eismo įvykis. Jeigu liudytojai aiškiai girdėjo garsą, tai atsakovas negalėjo negirdėti jokio garsų. Atsakovo teiginiai, kad jis nieko negirdėjo, kolegija vertino kaip į gynybinę poziciją ir bandymą išvengti atsakomybės. Kolegija nurodė, kad nesivadovauti liudytojų parodymais byloje nėra pagrindo. Nėra duomenų, kad liudytojai galėtų būti suinteresuoti bylos baigtimi ar būtu kokiais nors ryšiais susiję su nukentėjusioju ar ieškove. Atsakovo atskirtimus, kad liudytojai davė neteisingus parodymus, kolegija pripažino nepagrįstais.
- Kolegija nurodė, kad teismo išvadą, jog atsakovas nematė ir negirdėjo eismo įvykio, paneigia ne tik liudytojų parodymai, bet ir kiti byloje esantys įrodymai bei faktinės aplinkybės. Pateiktas vaizdo įrašas patvirtina, kad atsakovas, rikiuodamasis iš pirmos eismo juostos į antrąją, nerodė atitinkamos krypties posūkio ir akivaizdžiai užkirtė kelią nukentėjusiam automobiliui. Tai, kad atsakovas tikrai matė eismo įvykį ir suvokė, kad jis įvyko ir kad atsakovas užkirtė kelią nukentėjusiam automobiliui, patvirtina aplinkybės, jog prieš pat eismo įvykį atsakovas nuspaužė stabdžio pedalą ir padarė staigų rikiaivimosi manevrą iš pirmos į antrą juostą. Atsakovas rikiuojasi iš antros į pirmą juostą nerodėdamas posūkio signalo ir nespėdamas stabdžio pedalą, tačiau rikiuodamasis iš pirmos į antrą juostą, jau spaudžią stabdžio pedalą ir atlieka staigų rikiaivimosi manevrą iš pirmos į antrą juostą. Jeigu tarp atsakovo ir nukentėjusio automobilio būtų buvęs didelis atstumas, tai atsakovui nebūtų reikėję spausyti stabdžio pedalą, norint persiktuoti į antrą juostą. Be to, atlikdamas pirmąjį lenkimo manevrą, atsakovas nespaužė stabdžio pedalą. Akivaizdu, jog tarp nukentėjusio asmens ir atsakovo buvo itin mažas atstumas, o atsakovo greitis buvo per didelis, todėl atsakovas, siekdamas išvengti susidūrimo su priekyje pirmą juostą važiuojančia transporto priemone, nuspaužė stabdžio pedalą ir staigiai (nerodėdamas posūkio signalo) pasuko į antrą eismo juostą, užkirtė kelią nukentėjusiam asmeniui ir dėl to įvyko eismo įvykis. Šios aplinkybės patvirtina, kad atsakovas matė eismo įvykį ir suvokė, jog toks įvykis įvyko, tačiau pasišalino iš įvykio vietos. Vaizdo įrašas patvirtina, kad atsakovui matomumas buvo itin geras, kadangi nebuvo transporto priemonių, kurios ribotų atsakovui matomumą, todėl akivaizdu, kad atsakovas matė ir suvokė, jog sukėlė eismo įvykį, tačiau iš jo pasišalino.
- Kolegija nesutiko su išvada, kad atsakovo automobilyje buvo tokio garsumo muzika, jog jis nebūtų galėjęs girdėti smūgio garso. Tokios aplinkybės nesudaro pagrindo pateisinti pasišalinimo iš eismo įvykio vietos.
- Kolegija pripažino nepagrįstą teismo teiginį, kad atsakovas eismo įvykio galėjo nematyti, nes buvo sutelkęs dėmesį į vairavimą. Tokiu atveju byloje nebūtų įrodymų, pagrindžiančių atsakovo pavojingą vairavimą. Atsakovas dėl šio eismo įvykio buvo nubaustas už chuliganiską vairavimą, paskirtą baudą sumokėjo, pripažindamas savo chuliganiską vairavimą.
- Kolegija nurodė, kad aplinkybė, ar buvo užkirstas kelias „Audi“ automobiliui, ar automobiliui susidūrė, neturi reikšmės, nes bylos aplinkybės patvirtina, kad atsakovas matė ir girdėjo eismo įvykį, tačiau iš jo pasišalino. Teismo išvadą, kad atsakovas nepastebėjo įvykio, nes nepristabdė, yra klaidinga ir nelogiška, nes tai nepašalina aplinkybės, jog atsakovas tiesiog norėjo išvengti atsakomybės už sukeltą įvykį.
- Kolegija pripažino nepagrįstą pimosios instancijos teismo išvadą, kad liudytojas D. T. buvo „klūtimu“ atsakovui ir kad dėl liudytojo veiksmų atsakovas galėjo nematyti ir negirdėti eismo įvykio. Byloje nustatyta, kad liudytojas D. T. sumažino greitį ir įsijungė avarines šviesas jau po įvykusio įvykio. Taigi „klūtimu“ atsakovui atsirado jau po įvykusio įvykio. Be to, atsakovas liudytojų D. T. ilgosiomis šviesomis mirksėjo jau po įvykusio įvykio, o ne įvykio metu.
- Kolegija pabrėžė, kad vien tai, jog atsakovas nebuvo patrauktas administracinės atsakomybės dėl to, kad pasišalino iš eismo įvykio vietos, nesudaro pagrindo teigti, jog atsakovas negali būti pripažintas pasišalinusiu iš eismo įvykio vietos šioje civilinėje byloje. Reikiant regresinį reikalavimą atsakovui nėra privaloma aplinkybė, kad atsakovas būtų nubaustas pagal ANK už pasišalinimą iš įvykio vietos. Šiuo atveju yra privaloma nustatyti ar atsakovas galėjo suvokti, jog sukėlė eismo įvykį. Taikant TPVCAPIJ 22 straipsnio 1 dalies 4 punktą nėra būtina konstatuoti tyčinį vairuotojo pasišalinimo iš eismo įvykio vietos faktą, pakanka nustatyti, kad vairuotojas suvokė, jog įvyko eismo įvykis, t. y. kaltė dėl pasišalinimo iš eismo įvykio vietos gali pasireikšti ir neatsargumu.

- Dėl TPV/CAPDĮ 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto, įtvirtinančio draudiko sumokėtų išmokų susigrąžinimo pagrindą, kai atsakingas už žalos padarymą asmuo pasišalina iš įvykio vietas, ir įrodymų vertinimą reglamentuojančių proceso teisės normų, sprendžiant, ar už žalos padarymą atsakingas asmuo suvokė ir ar galėjo ir turėjo suvokti, kad sukėlė eismo įvykį, aiškinimo ir taikymo*

30. TPVCAPDĮ 22 straipsnio 1 dalies 4 punkte reglamentuota, kad draudikas, sumokėjęs išmoką, turi teisę reikalauti, kad sumokėtas dėl padarytos žalos sumas grąžintų atsakingas už žalos padarymą asmuo, jeigu jis pasišalinęs iš įvykio vietos. Iš esmės analogiškas reguliavimas įtvirtintas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių 59.4 punkte.
31. Siekiant konstatuoti TPVCAPDĮ 22 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatytą sumokėtos draudimo išmokos grąžinimo pagrindą, būtina nustatyti, ar transporto priemonės vairuotojas suvokė, ar, remiantis protingo (atidus ir rūpestingo) žmogaus elgesio standartu, galėjo ir turėjo suvokti, kad įvykio eismo įvykis, ir pasišalinęs iš eismo įvykio vietos, įrodyti šias aplinkybes turi ieškovė, t. y. draudikė, išmokėjusi nukentėjusiajam draudimo išmoką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-111-1075/2019, 23 punktas).
32. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad TPVCAPDĮ 22 straipsnio 1 dalies 4 punkte nepasiskaidoma apie atsakingo už žalos padarymą asmens kaltę dėl pasišalinimo iš įvykio vietos ir jos formų sprendžiant klausimą dėl transporto priemonės vairuotojo pasišalinimo iš įvykio vietos, jo veiksmams turi būti vertinami pagal rūpestingo, atidus žmogaus elgesio matą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-650-686/2015). Pakankamai apdairaus ir rūpestingo, protingo žmogaus standartas yra pakankamas TPVCAPDĮ 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto taikymo tikslais ir atitinka šios normos tikslą bei civilinės atsakomybės draudimo esmę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-111-1075/2019, 27 punktas).
33. Nagrinėjamojoje byloje teismų nustatyta, kad eismo įvykis įvyko 2021 m. gruodžio 26 d. 16.37 val. autostradoje Vilnius–Kaunas–Klaipėda Elektrėnų savivaldybėje, jo metu atsakovas sudarė avarinę situaciją nukentėjusiam N. R., vairavusiam automobilį „Audi“; dėl to įvyko avarija, buvo padaryta žala, o atsakovas nuvažiavo nesustojęs link Vilniaus. Ieškovė savo reikalavimą atsakovui pareiškė vadovaudamasi TPVCAPDĮ 22 straipsnio 1 dalies 4 punktu ir reikalavo iš atsakovo (eismo įvykio kaltininko ir apdraustos transporto priemonės valdytojo) dalies nukentėjusiams asmenims sumokėtos sumos grąžinimo. Ieškovė įrodinėjo, kad atsakovas, kaip apdairaus ir rūpestingo žmogaus, suvokė, galėjo ir turėjo suvokti, kad sukėlė eismo įvykį ir iš jo pasišalinęs. Teismai priėmė priešingus sprendimus, t. y. skirtingai sprendė dėl TPVCAPDĮ 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto taikymo nagrinėjamam ginčui sąlygų egzistavimo. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad ieškovė neprodė, jog jei atsakovas būtų buvęs pakankamai apdairus ir rūpestingas, protingas žmogus, jis būtų galėjęs ir turėjęs suvokti sukėlęs eismo įvykį, ir ieškovės ieškinių atmetė. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad atsakovas galėjo ir turėjo suvokti, kad įvykio eismo įvykis, tačiau pasišalinęs iš įvykio vietos, todėl ieškinių patenkino.
34. Kasaciniu skundu atsakovas kvestionuoja apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą įrodinėjamą ir įrodymų vertinimą reglamentuojančių proceso teisės normų kontekste. Atsakovas teigia, kad, vertindamas įrodymus, apeliacinės instancijos teismas taikė pernelyg žemą įrodinėjimo standartą ir dėl šios priežasties, nesant atitinkamos teisės normos taikymo būtinumo faktinių duomenų visumos, nepagrįstai patenkino ieškovės ieškinių.
35. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad nei Civilinio proceso kodekse, nei kasacinis teismas praktikoje nėra nurodyta, jog tokios kategorijos kaip nagrinėjamojoje byloje ginčiuose būtų taikomas specialus įrodinėjimo standartas. Įrodinėjimas civiliniame procese vyksta ir įrodymai vertinami CPK nustatyta tvarka. CPK 176 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad įrodinėjimo tikslas – teismo įsitikinimas, pagrįstas byloje esančių įrodymų tyrimu ir įvertinimu, kad tam tikros aplinkybės, susijusios su ginčo dalyku, egzistuoja arba neegzistuoja. Pagal CPK 185 straipsnio 1 dalį, teismas įvertina byloje esančius įrodymus pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku ir objektyviu aplinkybių, kurios buvo įrodinėjamų proceso metu, išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymais.
36. Kasacinio teismo praktikoje dėl įrodymų vertinimo pabrėžiama, kad faktą galima pripažinti įrodytu, jeigu byloje esančių įrodymų, kuriuos visapusiškai įvertino teismas, pagrindu susiformuoja teismo įsitikinimas, kad faktas buvo; reikia įvertinti kiekvieną įrodymą ir įrodymų visumą; išvados dėl įrodinėjimo dalyko įrodinėjimo turi būti logiška pagrįstos byloje surinktais duomenimis; teismas gali konstatuoti tam tikros aplinkybės buvimą ar nebuvimą, kai tokiai išvadai padaryti pakanka byloje esančių įrodymų; įrodymų pakankamumas byloje reišia, kad jie tarpusavyje neprieštarauja vieni kitiems ir jų visuma leidžia padaryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-42-684/2019, 30 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
37. Apeliacinės instancijos teismas, panaikinęs pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priėmęs priešingą sprendimą, nurodė, kad pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į liudytojų D. T. ir L. B. duotus parodymus, kuriuose abu vieningai palidijo, jog tiek matė, tiek girdėjo įvykusį eismo įvykį. Vienas liudytojas eismo įvykį užfiksavo vaizdo registratoriumi, važiuodamas iš nukentėjusiojo automobilio galo, o kitas liudytojas važiuojo prieš nukentėjusiojo automobilį bei prieš atsakovo automobilį. Abu liudytojai vieningai palidijo, jog buvo neįmanoma nematyti ir negirdėti įvykusio įvykio, kadangi buvo tiek didelis garas, tiek automobilio priekinių šviesų staigus pasikeitimas (dingimas), kurie aiškiai rodė, jog įvyko avarija. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas, neatsižvelgdamas į abiejų liudytojų parodymus, padarė nepagrįstą išvadą, jog atsakovas galėjo negirdėti ir nematyti eismo įvykio. Apeliacinės instancijos teismas pabrėžė, kad byloje nustatyta, jog tiek nukentėjęs N. R., tiek liudytojas D. T., tiek liudytojas L. B. nurodė tas pačias įvykio aplinkybes, t. y. jog būtent dėl atsakovo veiksmų įvyko eismo įvykis, o atsakovas net nestabtelėjęs pasišalinęs iš eismo įvykio vietos. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad jeigu liudytojai aiškiai girdėjo garą, tai atsakovas negalėjo negirdėti jokio garso. Atsakovo teiginys, kad nieko negirdėjo, kolegija vertino kaip gynybinę poziciją ir bandymą išvengti atsakomybės. Kolegija nurodė, kad nesivadovauti liudytojų parodymais byloje nėra pagrindo. Nėra duomenų, kad liudytojai galėtų būti suinteresuoti bylos baigtimi ar būtų kokiais nors ryšiais susiję su nukentėjusioju ar ieškove. Atsakovo atsitikimas, kad liudytojai davė neteisingus parodymus, kolegija pripažino nepagrįstais.
38. Apeliacinės instancijos teismo sprendimo motyvuojamoji dalis (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 34–36 punktai) patvirtina, kad išvadą dėl to, jog atsakovas suvokė sukėlęs eismo įvykį ir iš jo pasišalinęs, teismas padarė ne tik įvertinęs liudytojų ir nukentėjusio asmens parodymus, bet ir kitus bylos įrodymus – vaizdo įrašą, kuriame užfiksavo atsakovo sukeltas eismo įvykis. Teismas detaliai išanalizavo ir įvertino atsakovo veiksmus vairuojant ir lenkiant transporto priemonę, užfiksavo vaizdo registratoriumi: atsakovas, rikiuodamasis iš pirmos eismo juostos į antrąją, nerodė atitinkamos krypties posūkio ir akivaizdžiai užkirtė kelią nukentėjusiojo automobiliui, prieš pat eismo įvykį atsakovas nuspaudė stabdžio pedalą ir atliko staigų rikiavimo manevrą iš pirmos į antrą juostą; jeigu tarp atsakovo ir nukentėjusio automobilio būtų buvęs didelis tarpas, tai tokiu atveju atsakovui nebūtų reikėję spausiti stabdžio pedalą, norint persikinti į antrą juostą; atsakovas, siekdamas išvengti susidūrimo su priekyje į prietaisą įvažiuojančiu transporto priemone, nuspaudė stabdžio pedalą (nerodydamas posūkio signalo) pasuko į antrą eismo juostą, todėl sudarė kilti nukentėjusiajam ir dėl to įvyko eismo įvykis. Šios aplinkybės, anot apeliacinės instancijos teismo, papildomai patvirtina, kad atsakovas galėjo ir turėjo suvokti, jog įvyko eismo įvykis, tačiau iš jo pasišalinęs.
39. Atsakovo argumentai dėl blogo matomumo ar susikonsentavimo ir kelių buvo paneigti liudytojų parodymais. Liudytojas D. T., kuris važiuojo priešais atsakovo automobilį, t. y. buvo toliau nuo įvykusio eismo įvykio nei atsakovas, nurodė, kad garas buvo labai didelis ir ryškus automobilio šviesų pasikeitimas kelyje. Tokie paaiškinimai nurodė ir liudytojas, važinęs už atsakovo automobilio. Taigi abu liudytojai vieningai palidijo, kad eismo įvykio metu garas buvo labai didelis, taip pat buvo staigus šviesų pasikeitimas kelyje. Kadangi vairuotojai, važinęs tiek už atsakovo, tiek atsakovo automobilio priekyje, matė ir girdėjo eismo įvykį, apeliacinės instancijos teismas, taikydamas pakankamai apdairaus ir rūpestingo, protingo žmogaus standartą, pagrįstai konstatavo, kad atsakovas negalėjo nematyti ir negirdėti eismo įvykio. Atsakovo argumentai, kad garso suvokimas yra subjektyvus dalykas, todėl apeliacinės instancijos teismas, vadovaudamasis liudytojų parodymais, negalėjo konstatuoti aplinkybės, kad būtent atsakovas turėjo ir galėjo matyti ir girdėti eismo įvykį, apeliacinės instancijos teismo išvados nepaneigia. Pažymėta, kad išvadą dėl to, jog atsakovas turėjo ir galėjo suvokti, kad įvyko eismo įvykis, apeliacinės instancijos teismas padarė ne dėl to, kad liudytojai galvojo, jog atsakovas turėjo girdėti ir matyti eismo įvykį, bet vadovaudamasis liudytojų parodymais, jog buvo labai didelis garas ir staigus šviesų pasikeitimas, t. y. tokiais kaip nustatytos aplinkybėmis pakankamai apdairus ir rūpestingas, protingas žmogus turėjo ir galėjo suvokti įvykusį eismo įvykį.
40. Apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo turinys patvirtina, kad teismas detalai vertino byloje surinktus įrodymus, pasisakė dėl įrodymų įrodomosios reikšmės, nurodė, kodėl kitaip nei pirmosios instancijos teismas vertino liudytojų parodymus, ir tai išsamiai argumentavo, pagrindė, kodėl tam tikrais įrodymais nesivadovauja ar juos vertina kaip atsakovo gynybinę poziciją. Išvados dėl byloje nustatomos aplinkybės – ar atsakovas suvokė, ar turėjo ir ar galėjo suvokti sukėlęs eismo įvykį – teismas padarė įvertinęs įrodymų visumą. Teisėjų kolegija neturi pagrindo konstatuoti, kad apeliacinės instancijos teismo išvada padaryta netinkamai taikant įrodinėjamą ir įrodymų vertinimą reglamentuojančias proceso teisės normas.
41. Atsakovas kasaciniame skunde cituoja kasacinio teismo nutartį, kurioje nurodoma, kad maksimaliai apdairaus asmens standarto taikymas TPVCAPDĮ 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto taikymo tikslais neatitiktų šios teisės normos šio pobūdžio (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-111-1075/2019, 27 punktas), tačiau apeliacinės instancijos teismo sprendimo motyvuojamoji dalis nesudaro pagrindo daryti išvados, kad atsakovo veiksmams nagrinėjamojoje byloje buvo vertinami pagal maksimaliai apdairaus asmens standartą. Nagrinėjamojoje byloje apeliacinės instancijos teismas taikė pakankamai apdairaus ir rūpestingo, protingo žmogaus standartą, o tai atitinka šios nutarties 31, 32 punktuose nurodytą kasacinio teismo praktiką.
42. Nors kasaciniame skunde atsakovas nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė įrodinėjamą ir įrodymų vertinimą reglamentuojančias proceso teisės normas ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotų jų taikymo ir aiškinimo praktikos, tačiau iš esmės dar kartą patiekia savo poziciją dėl bylos įrodymų reikšmės ir jų vertinimo. Pažymėtina, kad, pagal kasacinio teismo praktiką, kasacinio skundo argumentai, kuriais kasatorius, nesutikdamas su apeliacinės instancijos teismo išvadomis, kitaip vertina tuos pačius įrodymus ir siekia, kad byloje pateiktų įrodymų pagrindu būtų nustatytos kitos faktinės aplinkybės, nei tai padarė apeliacinės instancijos teismas, tačiau nepagrindžia teiginių, jog teismas, atlikdamas įrodymų vertinimą, būtų pažeidęs proceso teisės normas ar netinkamai jas taikęs, yra faktinio pobūdžio ir nesudaro kasacijos dalyko. Dėl tokio pobūdžio argumentų kasacinis teismas neturi teisinio pagrindo pasisakyti, kadangi tai neatitiktų įstatyme įtvirtintos kasacinio proceso paskirties ir ribų. Vien tai, kad kasatorius nesutinka su įrodymų vertinimu ir juos vertina kitaip, nei vertino apeliacinės instancijos teismas, nėra pagrindas konstatuoti, kad įrodymų vertinimo taisyklės buvo pažeistos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. spalio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-237-823/2023, 31 punktas).
43. Remdamasi išdėstytais argumentais, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai aiškino ir taikė TPVCAPDĮ 22 straipsnio 1 dalies 4 punktą, nepažeidė įrodinėjamą ir įrodymų vertinimą reglamentuojančių proceso teisės normų, nenukrypo nuo šio klausimo formuojamos kasacinio teismo praktikos, todėl apeliacinės instancijos teismo procesinis sprendimas paliktas nepakeistas (CPK 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

44. Pagal CPK 93 straipsnio 1 dalį šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies. Kasacinį skundą atmetus, atsakovo kasaciniame teisme turėtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos (CPK 93 straipsnis).
45. CPK 98 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Dėl šių išlaidų priteisimo šalys teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. CPK 98 straipsnio 2 dalyje reglamentuota, kad šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio.
46. Atsakovo kasacinį skundą atmetus, ieškovė turi teisę į bylinėjimosi išlaidų atlyginimą kasaciniame teisme. Ieškovė prašo priteisti iš atsakovo 380 Eur kasaciniame teisme turėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą advokato paslaugoms apmokėti ir pateiktų išlaidų dydį ir jų apmokėjimo faktą patvirtinančius įrodymus. Prašomos priteisti išlaidos neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinės bylos priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 8.14 punkte įtvirtinto maksimalaus atlyginimo atstovavimo išlaidų dydžio, todėl jų atlyginimas priteistinas ieškovei iš atsakovo (CPK 93, 98 straipsniai).
47. Kasaciniame teisme nesudarė išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. vasario 21 d. sprendimą ir 2023 m. vasario 22 d. papildomą sprendimą palikti nepakeistus.
Priteisti ieškovei akcinei bendrovei „Lietuvos draudimas“ (j. a. k. 110051834) iš atsakovo R. B. (a. k. (duomenys neskelbtini) 380 (trių šimtų aštuoniasdešimtis) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Bulbienė

Andžej Maciejewski

Algirdas Taminskas